ШЕПІТЬКО ВАЛЕРІЙ ЮРІЙОВИЧ,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри криміналістики
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, академік Національної
академії правових наук України, Україна, м. Харків
e-mail: shepitko.vu@mail.ru
ORCID 0000-0002-0719-2151

ЖУРАВЕЛЬ ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ,
доктор юридичних наук, професор, головний учений
секретар Національної академії правових наук
України, академік Національної академії правових
наук України, Україна, м. Харків
e-mail: zhur777@ukr.net
ORCID 0000-0001-8256-4333

АВДЄЄВА ГАЛИНА КОСТЯНТИНІВНА,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
Науково-дослідного інституту вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, Україна, м. Харків
e-mail: gkavdeeva @mail.ru
ORCID 0000-0003-4712-728x

СТОРОЖЕНКО СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ,
провідний розробник програмного забезпечення,
Компанія L1 Technologies, Inc.
Українське відділення, Україна, м. Харків
e-mail: sergiy.storozhenko@gmail.com

УДК 343.98

Автоматизовані інформаційні системи як засіб удосконалення розслідування вбивств[1]

Розглянуто сучасні автоматизовані інформаційні системи як засіб удосконалення розслідування вбивств, надано їх характеристику, визначено підходи до створення та

[1] Творчий колектив у складі В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля, Г. К. Авдєєвої, С. В. Стороженка отримав свідоцтво про реєстрацію авторського права на «Науково-практичний твір "Профіль вбивці"» (свідоцтво №67454 від 26.08.2016).

можливості запровадження в судово-слідчу практику. Показано роль і переваги цих систем для збільшення якості слідчої діяльності, передусім її інтелектуальної складової, як то: висунення й перевірка слідчих версій, планування розслідування, організація розшуку невідомого злочинця тощо. З метою більш широкого впровадження у практику розслідування вбивств автоматизованих інформаційних систем презентовано інформаційно-модельну систему «STOP кілер», головним призначенням якої є можливість побудови версій щодо особи вбивці та мотивів учиненого злочину в автоматизованому режимі. Підкреслено, що інформаційною базою для функціонування цієї системи слугують формалізовані відомості про обставини 1100 вбивств, учинених в різних регіонах України за останні 10 років. Перегляд даних та використання системи задля побудови версій може здійснюватися за допомогою комп'ютера, планшета або мобільного телефона, на якому встановлений будь-який Інтернет-браузер. Крім того, ця система має простий інтерфейс та не потребує спеціальної підготовки користувача.

Ключові слова: досудове розслідування, інформаційно-довідкова система, інформаційно-пошукова система, інформаційно-консультативна система, інформаційно-модельна система.

Постановка проблеми. Кількісні та якісні зміни злочинності, набуття нею організованої і професійної спрямованості, наявність можливостей використання в реалізації злочинного наміру досягнень науки і техніки зумовлюють потребу у запровадженні адекватних засобів реагування злочинним виявам, у тому числі й за рахунок впровадження різноманітних інновацій [1] у діяльність органів досудового розслідування. З огляду на те, що інноваціями є не будь-які нововведення, а лише такі, що істотно підвищують ефективність певної діяльності [2, с. 162–164], впровадження інновацій у слідчу діяльність є підґрунтям для підвищення якості та ефективності розслідування злочинів, у тому числі й вбивств. Одним із перспективних напрямів підвищення ефективності організації кримінального провадження слід уважати впровадження в процес досудового розслідування новітніх інформаційних систем та технологій [3], під якими прийнято розуміти організаційно упорядковану сукупність масивів інформації про об'єкти та інформаційні технології, у тому числі засоби сучасної комп'ютерної техніки, програмне забезпечення і мережі зв'язку, що забезпечують процеси введення, опрацювання та видачі інформації [4, с. 11]. Стосовно процесу розслідування, то передусім ідеться про розроблення й використання комп'ютерних програм як підґрунтя інформаційного забезпечення підтримки прийняття рішення слідчим, який здійснює розслідування за конкретним кримінальним провадженням, а саме: про забезпечення такої його інтелектуальної діяльності, як планування, і таких його аспектів, як висунення робочих версій та обрання оптимальних систем слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій щодо їх перевірки. Водночас ученікриміналісти та практики дотепер не дійшли згоди з окремих питань розглядуваної проблематики, на сьогодні бракує достатньої кількості сучасних автоматизованих інформаційних систем, які б забезпечували інтелектуальну та організаційну складові діяльності слідчого.

Актуальність теми дослідження. Проблеми оптимізації досудового розслідування, впровадження відповідних автоматизованих інформаційних систем у судово-слідчу практику, які за рахунок раціоналізації слідчої діяльності здатні сприяти підвищенню ефективності збирання доказів, економії інтелектуальних зусиль і часу слідчого, скороченню термінів розслідування, належать до найбільш важливих напрямів криміналістичних досліджень. Аналогічної думки дотримуються й практичні працівники, які серед найбільш дієвих засобів підвищення ефективності організації досудового розслідування виділяють такі: 1) розроблення систем типових версій та механізмів їх використання при розслідуванні конкретного різновиду злочинів, у тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки (вказало 58% опитаних респондентів); 2) удосконалення процедури висунення і перевірки робочих версій та контрверсій (86%); 3) більш широку практику застосування алгоритмізації та програмування процедури розслідування (64%); 4) розроблення оптимальних систем слідчих дій відповідно до слідчих ситуацій, що виникають (52%); 5) запровадження тактичних операцій як засобів розв'язання тактичних завдань розслідування (48%).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретичних основ побудови сучасних автоматизованих інформаційних систем та їх впровадження у судово-слідчу діяльність здійснили такі науковці, як О. М. Асташкіна, В. В. Бірюков, Г. А. Густов, В. А. Журавель, Г. О. Зорін, Є. П. Іщенко, М. О. Марочкін, М. С. Полєвой, В. Л. Синчук, О. С. Шаталов, В. Ю. Шепітько. При цьому слід зазначити, що згадані та інші вчені-криміналісти головним чином досліджували концептуальні підходи до можливостей розроблення та запровадження автоматизованих інформаційних систем у правозастосовну та експертну практику і практично не приділяли уваги створенню самого програмного продукту і відповідної бази даних, необхідних для успішного функціонування тієї чи іншої системи.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз концептуальних підходів до формалізації слідчої діяльності, з'ясування переваг та недоліків існуючих автоматизованих інформаційних систем, здійснення презентації розробленої авторським колективом новітньої автоматизованої інформаційної системи «STOP кілер».

Викладення основного матеріалу. У спеціальній літературі науковцями запропоновані різні підходи до класифікації сучасних автоматизованих інформаційних систем, які використовуються в діяльності з розслідування певної категорії злочинів. Найбільш продуктивними, такими, що відповідають як сучасному стану наукових досліджень, так і потребам судово-слідчої практики, прийнято вважати інформаційно-довідкову, інформаційно-пошукову, інформаційно-консультативну (інформаційно-експертну) та інформаційно-модельну системи [5, с. 211–214]. На думку В. В. Бірюкова, ефективну роботу з відомостями, які містять інтегровані банки даних, забезпечують інформаційно-довідкові, інформаційно-пошукові, інформаційно-аналітичні, геоінформа-

ційні та експертні системи [6, с. 266–309]. У свою чергу, К. І. Бєляков виділяє інформаційно-логічні (АІЛС) та інформаційно-пошукові (АІПС) системи, які являють собою засоби штучного інтелекту, що поряд із масивами даних стосовно певних об'єктів мають базу знань з певної галузі, на яку вони орієнтовані, нею вони оперують у процесі опрацювання інформації. Такі інформаційні системи за відповідними алгоритмами опрацьовують необхідну інформацію і за результатами дають виважені рекомендації щодо певної діяльності. Опрацьовуючи інформацію, вони здатні «генерувати» рекомендації, формулювати логічні висновки і, як мінімум, видавати нову інформацію [7, с. 11–12]. При цьому ці системи створюються як на суто емпіричній основі, тобто статистично значущій інформації, так і на масиві відповідних знань, насамперед на висновках певної групи фахівців (експертів).

Кожна із зазначених систем має свою історію розвитку, специфіку утворення і сферу застосування [8]. Першими й найбільш поширеними слід уважати інформаційно-довідкову та інформаційно-пошукову системи, призначення яких полягає насамперед у забезпеченні автоматизованого режиму пошуку й оброблення статистичних (кількісних) показників, що відображені в різних видах криміналістичних обліків. Це стосується в першу чергу інформації про осіб, які вчинили злочин, способи вчинення злочину і відповідні сліди, предмети злочинного посягання. При цьому як одиниці обліку можуть виступати місце й час учинення діяння, способи дій, знаряддя та засоби тощо.

У криміналістиці поряд із засобами, що базуються на статистичному аналізі інформації, стосовно розслідування поступово отримують розвиток і практику застосування інформаційні системи, які засновані на збиранні, класифікації та використанні узагальненого досвіду розслідування у вигляді суджень певної категорії досвідчених фахівців. Такого роду знання, що зафіксовані спрощено у правилі – «якщо є такий-то факт, то, імовірно, мала місце така-то дія й учинена вона з таким-то мотивом» і підготовлені для опрацювання на комп'ютерній техніці, дозволяють прийнятно імітувати процес оцінки слідчим ситуації розслідування й забезпечити в режимі діалогу консультаційну підтримку прийняття ним відповідного рішення. Справа в тім, що навіть досконально розроблені та апробовані криміналістичні рекомендації виявляються занадто складними для безпосереднього їх використання в ході розслідування конкретного злочину не тільки для початківців, а й для досвідчених слідчих. Ось чому одне з найбільш важливих завдань при цьому полягає в правильному виділенні та описанні ознак вихідної ситуації, їх співвідношення з предметом доказування, а також встановлення відповідних логічних взаємозв'язків.

Допомогти слідчому вирішити зазначені завдання й призначені інформаційно-консультативні системи. Саме вони на підставі усвідомлення та аналізу вихідної інформації сприяють визначенню оптимальної послідовності проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Ось чому новим кроком до впровадження ідей «штучного інтелекту» в слідчу

практику можна вважати створення комп'ютерних інформаційно-консультативних систем як прообразів автоматизованих методик розслідування, формування яких вважається вельми перспективним і актуальним. При цьому йдеться не лише про визначення стратегічних напрямів розслідування, а й про обрання тактики (технології) проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Зокрема, слідчий може скористатися так званими демонстраційними прикладами, скажімо, отримати перелік можливих експертиз, які призначаються при розслідуванні певного виду (різновиду) злочинів, і вирішуваних питань, або перелік можливих ситуацій, які складаються на певному етапі розслідування, та можливих алгоритмів дій слідчого щодо виходу із цих ситуацій тощо.

Водночас інформаційно-консультативні системи сприяють поповненню відсутніх досвіду та знань у слідчих та співробітників оперативних підрозділів, оскільки менш досвідчені працівники отримують можливість нарівні з професіоналами, тобто тими, що мають значний досвід роботи з аналогічних кримінальних проваджень, однаково чітко підходити до оцінки вихідної інформації, здійснювати побудову слідчих версій, обирати найбільш раціональну послідовність проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій як засобів впливу на слідчі ситуації, що складаються [9, с. 175–180].

Не менш складною з точки зору внутрішньої архітектоніки та процесу побудови є інформаційно-модельна система, яка також базується на пошуку і обробленні статистичних (кількісних) показників, але, на відміну від попередніх, кінцевим результатом її застосування виступають певні інформаційні моделі. Ці моделі можуть мати ретроспективну або перспективну спрямованість. Перші відтворюють об'єкти пошуку й пізнання, а другі відбивають напрями та характер діяльності самих суб'єктів пізнання. Перші стосуються подій, що відбулися в минулому, другі – що відбудуться в майбутньому.

Щодо перспективних моделей, то йдеться про можливість здійснення математичних розрахунків імовірних місць резиденції злочинців і можливих місць вчинення ними нових злочинів передусім при вчиненні серійних вбивств, яким притаманні певні закономірності щодо жертви, способу, обставин злочину, особи вбивці. Саме наявність цих закономірностей, їх константність, з одного боку, підкреслює серійний характер вчинених вбивств, а з другого – слугує підставою для розроблення відповідної програми.

В основу побудови зазначеної програми може бути покладена інформація щодо таких параметрів, як вік злочинця, час і місце вчинення злочину, жертва злочину, причому таким чином, щоб з обмеженої кількості зібраних відомостей про минуле ймовірного злочинця та його поведінку за допомогою цієї програми можна було визначити регіон і місце розташування оселі злочинця, звідки він виходить на свої операції. Програма може працювати на підставі звірених даних про можливого злочинця та обставин учинених ним злочинів із так званими «ресурсними характеристиками», тобто з ознаками всіх ідентичних злочинів, інформацією про

злочинців, яка міститься в базі даних комп'ютера.

Формування бази даних розглядуваної комп'ютерної програми доцільно здійснювати з урахуванням таких рекомендацій щодо найбільш ефективних процедур визначення і розрахунків географічно орієнтованих відомостей про вчинені злочини. Насамперед при використанні координатної інформації про місця вчинення злочинів необхідно вивести географічне уявлення про місця всіх узятих на облік злочинів цієї категорії, у яких повинні бути відображені пов'язані зі злочинами відповідні географічно орієнтовані дані щодо оселі злочинця, тобто проаналізувати кожен злочин із погляду розташування оселі злочинця й місця вчинення злочину. Слід також виходити з того, що в загальному плані всі злочинці розподіляються на категорії залежно від можливостей і ресурсів: часу, наявності автомобіля, витрат на проїзд, знання району злочину, усіх його особливостей. За таких умов до банку даних можуть бути внесені відомості про: місце вчинення злочину (приміщення, відкрита місцевість) і райони проживання злочинця; час учинення злочину (дні тижня) і відстань, яку проїжджає злочинець до місця вчинення кримінального акту; вік злочинця; особу жертви злочину та її взаємовідносини зі злочинцем.

При цьому, якщо в ході оброблення зазначених відомостей засобами комп'ютерної техніки виявляється, що місця злочинів включають і місце проживання злочинця, то перевагу слід віддавати моделі «місцевого» злочинця. А якщо район розташування оселі лежить за межами району вчинення злочинів, тоді більше підходить модель «приїжджого» злочинця. Крім того, необхідно пов'язувати місце проживання злочинця з місцем учинення ним першого злочину, оскільки саме максимальна і мінімальна дистанції від оселі до місця першого злочину, виявленого в обраній групі злочинців, можуть використовуватися як радіуси двох кіл, центри яких були місцями першого злочину, вчиненого конкретним злочинцем. Простір між цими двома колами тоді й буде найбільш імовірним місцем розташування оселі цього нового злочинця, тобто саме там його слід шукати [10, с. 183–188].

Отже, моделі перспективної спрямованості відтворюють припущення стосовно можливої нової жертви злочинного посягання, можливого місця й часу вчинення нового злочину, що готується, найбільш імовірного суб'єкта та імовірних місць його резиденції.

Стосовно ретроспективних моделей, то йдеться про моделювання типових ознак осіб, що вчиняють той чи інший різновид злочинів, тобто про побудову типових версій, наприклад, щодо злочинців, котрі вчиняють умисні вбивства, вбивства з ознаками психосексуальних аномалій тощо. Такого роду моделювання здійснюється на підставі виявлення кореляційних залежностей між елементами криміналістичної характеристики певної категорії злочинів (за рахунок зіставлення вихідних даних з комплексами ознак, що притаманні особам, які вчиняють ці злочини).

Дійсно, сучасний стан комп'ютерних розробок дозволяє виявити кореляційні залежності між елементами криміналіс-

тичної характеристики певної категорії злочинів не наочним шляхом, як це здійснювалось раніше, а із застосуванням математичного оброблення репрезентативної вибірки кримінальних проваджень. Саме комп'ютерні програми автоматизованого оброблення емпіричних даних дозволяють установити найбільшу кількість кореляційних залежностей між елементами криміналістичної характеристики розглядуваної категорії злочинів, перенести отримані дані у кореляційні таблиці, а в подальшому на їх підставі побудувати систему типових версій щодо особи злочинця, мотиву та способу вчинення злочину. При цьому опрацювання даних, відображених у кореляційних таблицях, засобами комп'ютерної техніки надає можливість робити це максимально швидко, сприяє нівелюванню взаємовпливу різноманітних перемінних і хитких даних, що можуть впливати на перекручування тенденцій.

Виходячи з необхідності більш широкого впровадження у практику розслідування вбивств автоматизованих інформаційних систем нами була запропонована інформаційно-модельна система «STOP кілер» (далі – система). Головне призначення цієї системи полягає у можливості побудови версій щодо особи вбивці та мотивів учиненого злочину в автоматизованому режимі. Інформаційною основою для роботи цієї системи слугують формалізовані відомості про обставини 1100 вбивств, учинених в різних регіонах України за останні 10 років. Перегляд даних та використання системи задля побудови версій може здійснюватися за допомогою комп'ютера, планшета або мобільного телефона, на якому встановлений будь-який Інтернет-браузер (Internet Explorer, Firefox, Chrome, Opera та ін.). Проект виконаний у вигляді веб-сайту, який доступний у мережі Інтернет за адресою http://murder.sergi0.com.ua/home.

До структури запропонованої автоматизованої системи входять 4 взаємопов'язаних блоки: «Довідники», «Анкети», «Версії» та «Допомога». Зокрема, блок «Довідники» включає такі елементи: «Вікові групи», «Час убивства», «Спосіб убивства», «Місце вчинення злочину», «Знаряддя вбивства», «Дії над трупом», «Особистісні стосунки між вбивцею та жертвою», «Знайомства вбивці та жертви», «Відносини між вбивцею і жертвою», «Мотив убивства», «Негативні характеристики вбивці», «Позитивні характеристики вбивці», «Місце проживання вбивці», «Професія злочинця», «Віктимна поведінка жертви», «Попередні судимості злочинця» та ін. При цьому до кожного з елементів блоку «Довідники» здійснено певну диференціацію. Так, наприклад, у структурі елемента «Місце вчинення злочину» виокремлено піделемент «Безлюдне місце поза населеним пунктом», який у свою чергу включає систему таких споріднених визначень, як: «Берег водоймища», «Дорога між населеними пунктами», «Кладовище», «Ліс», «Лісосмуга», «Покинута ферма», «Поле», «Інше». Така диференційована інформація у банку даних цієї системи надає можливість слідчому при моделюванні вихідної кримінальної ситуації максимально наблизити її до реальних обставин вчиненого вбивства.

До блоку «Допомога» входять такі елементи: «Приклади розслідування вбивств» (700 прикладів із слідчої практики), «Вироки суду» (500 вироків) та «Інструкція користувача». Блок «Перелік анкет» містить відомості про анкети щодо узагальнення 1100 вбивств, а блок «Побудова нової версії» являє собою саме автоматизовану систему побудови версій. Авторизація користувача в системі відкриває доступ до побудови версій та доповнення «вбудованої» в систему бази даних.

Робота з блоком «Побудова нової версії» відбувається таким чином. Після введення користувачем до блоку побудови версій вихідних даних, що відображають реальну кримінальну ситуацію вчинення вбивства, а саме відомості про стать і вік жертви, місце і спосіб учинення вбивства, ця система в автоматичному режимі здійснює аналіз наявної інформаційної у базі даних та формує таблицю, яка містить сукупність характеристик імовірного вбивці (стать і вік, характерні риси, стосунки з жертвою, місце мешкання та мотив учинення злочину). Для підвищення репрезентативності результатів побудови версії аналіз інформації, що міститься у базі даних, може здійснюватися не лише за конкретними вихідними даними (наприклад, «Один удар», «До 5–6 ударів», «Більше 5–6 ударів»), але й за їх різновидами (наприклад, «Удари тупими предметами»).

Автоматизована система «STOP кілер» не має аналогів в Україні. До певної міри вона схожа з адаптованою до законодавства РФ комп'ютерною програмою «ФОРВЕР-СЛІДЧИЙ» [11, с. 211–215], що призначена для побудови слідчих версій при розслідуванні вбивств. Разом з тим зазначена комп'ютерна програма має певні суттєві недоліки, до яких можна віднести такі: невелика за обсягом база даних; здійснення побудови слідчих версій на основі незначної групи злочинів (420), які вчинялися протягом більше 40–50 років; обмежений регіон узагальнення слідчої практики (виключно Нижегородська область Російської Федерації). З огляду на це, вірогідність отримання об'єктивних результатів роботи програми «ФОРВЕР-СЛІДЧИЙ» вкрай низька. Тому ця програма не використовується практичними працівниками правоохоронних органів, а застосовується лише в навчальному процесі.

Запропонована автоматизована інформаційно-модельна система «STOP кілер» має більш інформативну структуру у порівнянні з програмою «ФОРВЕР-СЛІДЧИЙ». Вона адаптована до законодавства України, містить значну за обсягом базу даних (утричі більшу, аніж зазначений аналог), яка дозволяє отримувати більш репрезентативні результати та відрізняється новаторським підходом до побудови самих версій щодо особи вбивці та мотивів учиненого злочину. Окрім того, наявна в системі «STOP кілер» база даних, до якої входять 700 прикладів розслідування вбивств, систематизованих відповідно до кримінально-правової класифікації злочинів, а також 500 вироків суду по вбивствах, сприятиме слідчому у складанні плану розслідування, обранні системи тактичних прийомів, визначенні оптимального комплексу судових експертиз та техніко-криміналістичних засобів.

Висновки. Отже, автоматизована інформативно-модельна система «STOP кілер» призначена передусім для застосування співробітниками органів кримінальної юстиції під час розслідування конкретних вбивств як допоміжний ресурс для побудови слідчих версій, а також при плануванні досудового розслідування з метою найбільш ефективного провадження слідчих (розшукових) дій. Крім того, ця система може успішно використовуватися з дидактичною метою викладачами вищих навчальних закладів безпосередньо на заняттях з криміналістики як інтерактивний наочний матеріал, зокрема, при ілюстрації лекційного матеріалу мультимедійними засобами, а також студентами під час самопідготовки при вивченні питань з організації та планування розслідування, побудови та перевірки слідчих версій, оскільки вона має простий інтерфейс та не потребує спеціальної підготовки користувача.

Список використаних джерел

1. Про інноваційну діяльність : Закон України № 36 від 4 лип. 2002 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.
2. Азгальдов Г. Г. Интеллектуальная собственность, инновации и квалиметрия / Г. Г. Азгальдов, А. В. Костин // Эконом. стратегии. – 2008. – № 2(60). – С. 162–164.
3. Белов О. А. Информационное обеспечение раскрытия и расследования преступлений : монография / О. А. Белов. – М. : Юрлитинформ, 2009. – 136 с.
4. Бірюков В. В. Інформаційно-довідкове забезпечення розслідування злочинів: проблеми теорії і практики : автореф. дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.09 / В. В. Бірюков. – К., 2011. – 31 с.
5. Журавель В. А. Інформаційне забезпечення підтримки прийняття рішення слідчим / В. А. Журавель // Кримінально-правова охорона життя та здоров'я : матеріали наук.-практ. конф., Харків 22–23 квіт. 2004 р. – К. ; Х. : Юрінком Інтер, 2004. – С. 211–214.
6. Бірюков В. В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : монографія / В. В. Бірюков. – Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2009. – 664 с.
7. Беляков К. И. Совершенствование информационного обеспечения расследования преступлений на базе АИЛС : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.09 / К. И. Беляков. – К., 1993. – 20 с.
8. Полевой Н. С. Криминалистическая кибернетика / Н. С. Полевой. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – 208 с.
9. Журавель В. А. Інформаційне забезпечення процесу розслідування: шляхи та засоби / В. А. Журавель // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х. : Право, 2004. – Вип. 2 (37). – С. 175–180.
10. Журавель В. А. Криміналістичні прогнози як засіб протидії серійним вбивствам / В. А. Журавель, В. Л. Синчук // Вісн. Луган. акад. внутр. справ України. – Луганськ : РВВ ЛАВС, 2002. – Вип. 3. – С. 183–188.
11. Толстолуцкий В. Ю. Компьютерная программа «ФОРВЕР-СЛЕДОВАТЕЛЬ» повышает эффективность обучения на криминалистическом полигоне / В. Ю. Толстолуцкий // Вестн. Нижегород. ун-та им. Н. И. Лобачевского. – 2013. – № 3 (2). – С. 211–215.

References

1. Pro innovatsiinu diialnist : Zakon Ukrainy № 36 vid 4 lyp. 2002 [On innovation: the Law of Ukraine number 36 on July 4. 2002]. *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 2002. №36. St. 266 [in Ukrainian].
2. Azgaldov G. G., Kostin A. V. (2008) Intellektualnaya sobstvennost. innovatsii i kvalimetriya [Intellectual Property, Innovation and Qualimetry]. *Ekonom. Strategii – Economic Strategies*, 2(60). 162–164 [in Russian].
3. Belov O. A. (2009) *Informatsionnoye obespecheniye raskrytiya i rassledovaniya prestupleniy : monografiya [Information support for the disclosure and investigation of crimes: monograph]*. M. Yurlitinform [in Russian].

4. Biriukov V. V. (2011) Informatsiino-dovidkove zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv: problemy teorii i prakty [Informational ensure the investigation of crimes: problems of theory and practice]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. K. [in Ukrainian].
5. Zhuravel V. A. (2004) Informatsiine zabezpechennia pidtrymky pryiniattia rishennia slidchym [Information management decision support investigator]. Proceeding from Criminal protection of life and health: *nauk.-prakt. konf., Kharkiv 22–23 kvit. – Scientific and Practical Conference*. (pp. 211–214).K.; Kh.: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
6. Biriukov V. V. (2009) *Teoretychni osnovy informatsiino-dovidkovoho zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv : monohrafiia [Theoretical basis of information and help ensure the investigation of crimes: monograph]*. Luhansk : RVV LDUVS [in Ukrainian].
7. Belyakov K. I. (1993) Sovershenstvovaniye informatsionnogo obespecheniya rassledovaniya prestupleniy na baze AILS [Improvement of information support for crime investigation on the basis of AILS]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. K. [in Russian].
8. Polevoy N. S. (1982) *Kriminalisticheskaya kibernetika [Kriminalisticheskaya Cybernetics]*. M. : Izd-vo MGU [in Russian].
9. Zhuravel V. A. (2004) Informatsiine zabezpechennia protsesu rozsliduvannia: shliakhy ta zasoby [Information support investigative process: ways and means]. *Visn. Akad. prav. nauk Ukrainy – Journal of of Academy Legal Sciences of Ukraine*. Kh. : Pravo, 2 (37). 175–180 [in Ukrainain].
20. Zhuravel V. A., Synchuk V. L. (2002) Kryminalistychni prohnozy yak zasib protydii seriinym vbyvstvam [Criminalistic forecasts as a means of combating Murders]. *Visn. Luhan. akad. vnutr. sprav Ukrainy – Bulletin of Luhansk Academy of Internal Affairs of Ukraine*, 3, 183–188. Luhansk [in Ukrainain].
10. Tolstolutskiy V. Yu. (2013) Kompyuternaya programma «FORVER-SLEDOVATEL» povyshayet effektivnost obucheniya na kriminalisticheskom poligone [Computer program "FORVER-FOLLOWER" increases the efficiency of training at the forensic testing ground]. *Vestn. Nizhegorod. un-ta im. N. I. Lobachevskogo – Bulletin of the Nizhny Novgorod University named after N.I. Lobachevsky.* 3 (2). 211–215 [in Russian].

Шепитько В. Ю., доктор юридических наук, профессор, заведующий кафедрой криминалистики Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, академик Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков

e-mail: shepitko.vu@mail.ru

ORCID 0000-0002-0719-2151

Журавель В. А., доктор юридических наук, профессор, главный ученый секретарь Национальной академии правовых наук Украины, академик Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков

e-mail: zhur777@ukr.net

ORCID 0000-0001-8256-4333

Авдеева Г. К., кандидат юридических наук, старший научный сотрудник Научно-исследовательского института изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса Национальной академии правовых наук Украины, Украина, г. Харьков

e-mail: gkavdeeva @mail.ru

ORCID 0000-0003-4712-728x

Стороженко С. В., ведущий разработчик программного обеспечения, Компания L1 Technologies, Inc. Украинское отделение, Украина, г. Харьков

e-mail: sergiy.storozhenko@gmail.com

Автоматизированные информационные системы как средство усовершенствования расследования убийств

Рассмотрены современные автоматизированные системы как средство усовершенствования расследования убийств, дана их характеристика, предложены подходы к созданию и возможности внедрения в судебно-следственную практику. Показана роль

и преимущество этих систем для улучшения качества работы следователя и прежде всего ее интеллектуальной составляющей, а именно: выдвижение и проверка версий, планирование расследования, организация поиска неизвестного преступника. С целью более широкого внедрения в практику расследования убийств автоматизированных информационных систем предложена информационно-модельная система «STOP киллер», предназначенная для построения версий о личности убийцы и мотивах совершенного преступления в автоматизированном режиме. Информационную базу указанной системы составляют формализованные сведения об обстоятельствах 1100 убийств, совершенных за последние 10 лет в разных регионах Украины. Ознакомление с этими данными, а также использование системы для построения следственных версий может осуществляться с помощью компьютера, планшета, мобильного телефона, на котором установлен любой Интернет-браузер. Кроме того, эта система имеет простой интерфейс и не требует специальной подготовки пользователя.

Ключевые слова: досудебное расследование, информационно-справочная система, информационно-поисковая система, информационно-консультационная система, информационно-модельная система.

Shepitko V. Yu., doctor of law sciences, professor, head of The Department of Criminalistics of Yaroslav Mudryi National Law University, academic of the National Ukrainian Academy of Law Sciences, Ukraine, Kharkiv

e-mail: shepitko.vu@mail.ru

ORCID 0000-0002-0719-2151

Zhuravel V. A., doctor of law sciences, professor, main academic secretary of the National Ukrainian Academy of Law Sciences, academic of the National Ukrainian Academy of Law Sciences, Ukraine, Kharkiv

e-mail: zhur777@ukr.net

ORCID 0000-0001-8256-4333

Avdeeva H. K., candidate of law sciences, senior researcher, Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of National Ukrainian Academy of Law Sciences, Ukraine, Kharkiv

e-mail: gkavdeeva @mail.ru

ORCID 0000-0003-4712-728x

Storozhenko S. V., software lead developer, L1 Technologies, Inc. Ukrainian office, Ukraine, Kharkiv

e-mail: sergiy.storozhenko@gmail.com

Automated Information Systems as Means of Improving the Investigation of Murders

The modern automated information systems as means of improving the investigation of murders has been studied in the article, its characteristics also have been given, the approaches to its creation and the possibility of its introducing in forensic practice have been studied too. The article disclosed the role and benefits of these systems for increase the quality of investigative activity, especially its intellectual component, such as: the nomination and verification of investigative leads, the investigation planning, organizing criminal investigation of unknown person and others. The information model system «STOP killer» was presented to wider implementation of automated information systems in murders investigating practice. Its main purpose is the possibility of constructing versions on killers' individual and motives of the crime in automated mode. It is emphasized that the information base for the operation of this system serv-

ing formal information about the circumstances in 1100 murders committed in different regions of Ukraine for the past 10 years. Viewing data and using the system for constructing versions can be carried out using a computer, tablet or mobile phone with any browser. It is proved that the proposed system is intended primarily for using by employees of law enforcement bodies in the investigation of specific murders as a supplementary resource to build investigative leads, as well as planning the preliminary investigation to the most effective investigative (detective) action. In addition, it can be successfully used in teaching purposes by academics directly in criminalistics classes as an interactive visual material, particularly, as the illustrations or lectures or by students during homework in the study on the investigations organization and planning, construction and check investigative leads because this system has a simple interface and does not require special training of the user.

Key words: pre-trial investigation; informational system, information retrieval system, information consulting system, information model system.